

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს გადაწყვეტილებათა მიმოხილვა

აბსტრაქტი

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ 2018 წლის განმავლობაში არაერთი მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილება მიიღო, რომლებიც კონსტიტუციური მართლმსაჯულებისთვის განსაკუთრებულ ან ახალ მიდგომებს აწესებს. ქვემოთ მოცემულია წლის პირველი ნახევრის განმავლობაში მიღებული შვიდი ასეთი საქმის მოკლე მიმოხილვა, სადაც ასახულია საქმის არსი და სასამართლოს მიერ განვითარებული მსჯელობა.

საქართველოს მოქალაქეები – გუჩა კვარაცხელია, გივი ცინცაძე, გიორგი თავაძე, ელიზბარ ჯაველიძე და სხვები (სულ 17 მოსარჩელე) საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ

2018 წლის 22 თებერვალს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მეორე კოლეგიამ მიიღო გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქეები – გუჩა კვარაცხელია, გივი ცინცაძე, გიორგი თავაძე, ელიზბარ ჯაველიძე და სხვები (სულ 17 მოსარჩელე) საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“ (კონსტიტუციური სარჩელი N863), სადაც დავის საგანს წარმოადგენდა „საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის მე-4 პუნქტის კონსტიტუციურობა საქართველოს კონსტიტუციის მე-14 მუხლთან მიმართებით. სადავო ნორმა აღგენდა, რომ აკადემიის ადმინისტრაციულ თანამდებობაზე, კერძოდ, აკადემიის პრეზიდენტისა და ვიცე-პრეზიდენტის თანამდებობებზე არ შეიძლებოდა ყოფილიყო არჩეული პირი, რომლის ასაკი 70 წელს აღემატებოდა.

მოსარჩელე მხარე განმარტავდა, რომ 70 წელს გადაცილებულ ქმედუნარიან, ჯანსაღი ფსიქიკისა და გონებრივი მონაცემების მქონე აკადემიკოსებს, მხოლოდ ასაკის ნიშნით, სადავო ნორმა ართმევდა აკადემიის ადმინისტრაციული თანამდებობების დაკავების უფლებას. მოსარჩელების აზრით, მიუხედავად ასაკობრივი სხვაობისა, როგორც 70 წელს გადაცილებული, ისე 70 წლამდე აკადემიკოსები წარმოადგენდნენ არსებითად თანასწორ სუბიექტებს, რომელთა მიმართ განსხვავებულ მოპყრობას არ გააჩნდა რაიმე ობიექტური გამართლება. შესაბამისად, ის იყო დისკრიმინაციული და ეწინააღმდეგებოდა საქართველოს კონსტიტუციით გათვალისწინებულ კანონის წინააღმდეგობის უფლებას.

მოპასუხე მხარის პოზიციით, ზოგადად, ასაკობრივი ბარიერის დაწესება არ ეწინააღმდეგება კანონის წინააღმდეგობის უფლებას. სადავო ნორმით დადგენილი შეზღუდვის მიზანს წარმოადგენდა აკადემიის საქმიანობის ეფექტურობისა და შეუფერხებელი ფუნქციონირების ხელშეწყობა, ხოლო 70 წელს მიღწეული, თუნდაც სრულიად ჯანმრთელი ადამიანი, შესაძ-

ლოა, ვერ გაუმკლავდეს ადმინისტრაციულ-მმართველობითი საქმიანობის სპეციფიკას და მისთვის აუცილებელ ფიზიკურ დატვირთვას.

იმავედროულად, საქართველოს პარლამენტის პოზიციით, ვინაიდან აკადემიის ადმინისტრაციულ თანამდებობაზე შესაძლებელი იყო მხოლოდ აკადემიკოსის სტატუსის მქონე პირის არჩევა, ხოლო აკადემიკოსების რაოდენობა კანონმდებლობით არის შეზღუდული და ფაქტობრივად აკადემიკოსთა უმრავლესობის ასაკი აღემატებოდა დადგენილ 70 წელს, შესაძლოა, პრაქტიკულად ვეღარ მომხდარიყო შესაბამის თანამდებობაზე აკადემიკოსთა არჩევა. ამ არგუმენტაციის გათვალისწინებით, მოპასუხე მხარემ ცნო კონსტიტუციური სარჩელი.

მოქმედი კანონმდებლობის მიხედვით, მოპასუხის მიერ კონსტიტუციური სარჩელის ცნობა არ იწვევს საქმის შეწყვეტას. შესაბამისად, სარჩელის ცნობის მიუხედავად, საკონსტიტუციო სასამართლომ შეაფასა სადავო ნორმის კონსტიტუციურობა.

საკონსტიტუციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ 70 წელს მიუღწეველი და 70 წელს გადაცილებული აკადემიკოსები, აკადემიის ადმინისტრაციული თანამდებობის დაკავების მიზნებისათვის წარმოადგენდნენ არსებითად თანასწორ პირებს, რომელთა შორისაც სადავო ნორმა ითვალისწინებდა დიფერენცირებულ მოპყრობას მათი ასაკის ნიშნით. სასამართლომ ასევე დაადგინა, რომ დიფერენცირება არ ხდებოდა კლასიკური ნიშნით და არ ხასიათდებოდა მაღალი ინტენსივობით, შესაბამისად, მისი კონსტიტუციურობის შეფასებისას გამოიყენა რაციონალური დიფერენციაციის ტესტი, .

საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტებით, ზოგადად, ამა თუ იმ დაწესებულების ეფექტური ფუნქციონირებისათვის შესაძლებელია, დასაშვები იყოს თანამშრომელთათვის გარკვეული საკვალიფიკაციო მოთხოვნების დაწესება. ლეგიტიმური მიზნის არსებობასთან ერთად, აუცილებელია, გათვალისწინებული ასაკობრივი შეზღუდვა იყოს ლოგიკურ და რაციონალურ კავშირში დასახელებულ მიზანთან. ის გარემოება, რომ გარკვეული უნარების დაქვეითება ასაკის მატების თანმდევი შედეგია, ვერ გამოდგება ნებისმიერი ბლანკეტური ასაკობრივი შეზღუდვის გამართლების თვითკმარ საფუძვლად.

საკონსტიტუციო სასამართლომ ასაკთან დაკავშირებული შეზღუდვის რაციონალურობის შეფასებისთვის დაადგინა ორსაფეხურიანი ტესტი. კერძოდ, ასაკთან დაკავშირებული ბლანკეტური შეზღუდვის დაწესების გამართლებისთვის აუცილებელია კანონმდებელმა წარმოაჩინოს, რომ კონკრეტული საქმიანობის ბუნებიდან გამომდინარე, როგორც წესი, განსაზღვრული ასაკის პირთა დიდი უმრავლესობა ვერ შეძლებს დაკისრებული ფუნქციების სათანადოდ შესრულებას. უნდა დასაბუთდეს, რომ კანონით დადგენილი ასაკის მიღწევა, როგორც წესი, შემთხვევათა უმრავლესობაში იწვევს ადამიანის იმგვარი უნარების დაქვეითებას, შესუსტებას, რომელიც აუცილებელია კონკრეტული საქმიანობის განსახორციელებლად. იმავედროულად, ბლანკეტური შეზღუდვის დაწესება არარაციონალური იქნება იმ შემთხვევაშიც, თუ პირის თანამდებობასთან შესაბამისობის შესახებ გადაწყვეტილების მიღება, გონივრულ ფარგლებში არის შესაძლებელი მათი უნარების ინდივიდუალური შეფასების შედეგად.

საკონსტიტუციო სასამართლომ გააანალიზა სადავო ნორმებით გათვალისწინებული თანამდებობის პირების ფუნქცია-მოვალეობები და აღნიშნა, რომ აკადემიის ამოცანების, თითო-

ეული აკადემიკოსის უფლებამოსილების განხორციელება არ არის დაკავშირებული რაიმე სახის განსაკუთრებულ ფიზიკურ აქტივობასთან. ამასთან, საქმის განხილვისას არ გამოკვეთილა, რომ მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ადმინისტრაციულ თანამდებობაზე საქმიანობის განხორციელება მოითხოვდა ისეთ განსაკუთრებულ ენერგიას, რომელიც, როგორც წესი, არ გააჩნია 70 წელს გადაცილებულ ადამიანს. ამდენად, სასამართლომ დაასკვნა, რომ არაფერი მიანიშნებდა აკადემიკოსის მიერ აკადემიის ადმინისტრაციული თანამდებობის პირის ფუნქციების განხორციელების 70 წლის ასაკის მიღწევის გამო შეფერხებაზე.

საკონსტიტუციო სასამართლომ დამატებით აღნიშნა, რომ აკადემიკოსთა მხოლოდ ძალიან მცირე რაოდენობა არის 70 წელზე ნაკლები ასაკის, ხოლო მათი რაოდენობა დროის გასვლასთან ერთად უფრო მცირდება. შესაბამისად, შესაძლოა, ახლო მომავალში სადავო ნორმის მოქმედებამ სრულიად გააქროს დასახელებულ თანამდებობებზე ასარჩევ პირთა წრე. ამის გათვალისწინებით, სადავო ნორმა არათუ ემსახურება მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ეფექტურ ფუნქციონირებას, არამედ პირიქით, გარკვეულ ეტაპზე შეიძლება ადმინისტრაციულ თანამდებობაზე აკადემიკოსების არჩევა ძალიან გაართულოს და შეუძლებელიც კი გახადოს.

დასახელებულ არგუმენტაციაზე დაყრდნობით, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ დააკმაყოფილა კონსტიტუციური სარჩელი და არაკონსტიტუციურად ცნო „საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის მე-4 პუნქტი.

საქართველოს მოქალაქე თამარ თანდაშვილი საქართველოს მთავრობის წინააღმდეგ

2018 წლის 11 მაისს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მეორე კოლეგიამ მიიღო გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქე თამარ თანდაშვილი საქართველოს მთავრობის წინააღმდეგ“ (კონსტიტუციური სარჩელი №663), სადაც დავის საგანს წარმოადგენდა საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 24 აპრილის №126 დადგენილებით განსაზღვრული წესი, რომლის თანახმად, პირი ვერ დარეგისტრირდება სოციალურად დაუცველი ოჯახების მონაცემთა ერთიან ბაზაში, თუ იგი უკანონოდ იმყოფება სახელმწიფო საკუთრებაში არსებულ ფართში და ამ ფართის კანონიერი მესაკუთრე არ ეთანხმება ამ ფაქტს.

მოსარჩელე მიუთითებდა, რომ პირები რომლებიც უნებართვოდ ცხოვრობენ სახელმწიფო საკუთრებაში და სოციალურად დაუცველთა ბაზაში რეგისტრაციის საჭიროება წარმოეშვათ, სადავო ნორმის ამოქმედების (2013 წლის 1 ივნისი) შემდეგ კარგავენ სოციალური დახმარების მიღების შესაძლებლობას. მაშინ, როდესაც სადავო ნორმა სოციალური დახმარების მიღების შესაძლებლობას არ ართმევს სახელმწიფო საკუთრებაში უნებართვოდ მცხოვრებ იმ პირებს, რომლებიც სოციალურად დაუცველთა ბაზაში დარეგისტრირდნენ სადავო ნორმის ამოქმედებამდე. შესაბამისად, მოსარჩელე მიიჩნევდა, რომ ხსენებული პირების მიმართ განსხვავებული მოპყრობა თანასწორობის უფლებას არღვევს. მოსარჩელის არგუმენტაციით, სადავო ნორმა პირს ასევე აიძულებდა არჩევანის გაკეთებას მის საცხოვრებელ სახლსა და სოციალური დახმარების მიღების უფლებას შორის, რითაც ხდებოდა პირის მიზნის მიღწევის საშუალებად გამოყენება. ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მოსარჩელე მიიჩნევდა, რომ სადავო რეგულაცია ეწინააღმდეგებოდა კონსტიტუციის მე-17 მუხლით დაცულ მისი ღირსების უფლებასაც.

მოპასუხე მხარე მიუთითებდა, რომ სადავო ნორმა ემსახურებოდა მნიშვნელოვან ლეგიტიმურ მიზანს - სახელმწიფო საკუთრების დაცვას. კერძოდ, სადავო ნორმა უზრუნველყოფდა მისი ამოქმედების შემდეგ სახელმწიფო ქონების უნებართვოდ დაკავებისაგან თავის შეკავებას. განსხვავებული მოპყრობის დასასაბუთებლად, მთავრობა განმარტავდა, რომ მონაცემთა ბაზაში უკვე დარეგისტრირებული პირების რეგისტრაციიდან მოხსნა ამ უკანასკნელთა რთულ ეკონომიკურ მდგომარეობაში ჩაყენებას გამოიწვევდა. ამასთანავე, მოპასუხის პოზიციით, სადავო ნორმით დადგენილი რეგულაცია არ იწვევდა პირის უფლებების გადამეტებულ შეზღუდვას და სრულად შეესაბამებოდა საქართველოს კონსტიტუციის მოთხოვნებს.

საკონსტიტუციო სასამართლომ, პირველ რიგში, განმარტა, რომ სოციალური დახმარებით სარგებლობის მიზნებისათვის, თანასწორ სუბიექტებს წარმოადგენდა ყველა ის პირი, რომლებიც უნებართვოდ ცხოვრობდნენ სახელმწიფო საკუთრებაში, იმისდა მიუხედავად, თუ როდის წარმოეშვათ აღნიშნულ პირებს სოციალური დახმარების მიღების საჭიროება. ასევე, საკონსტიტუციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სადავო ნორმის საფუძველზე, ერთნაირ პირობებში მყოფი (სახელმწიფო საკუთრებაში უნებართვოდ მცხოვრები) პირების ნაწილს ჰქონდა სოციალური დახმარების მიღების შესაძლებლობა, ნაწილს კი - არა, რაც განაპირობებდა არსებითად თანასწორ სუბიექტთა არათანასწორ მოპყრობას.

საკონსტიტუციო სასამართლომ განმარტა, რომ სადავო ნორმით დადგენილი უთანასწორო მოპყრობა ინტენსიური ხასიათის იყო, ვინაიდან გასაჩივრებული რეგულაცია სოციალური დახმარების მიღების შესაძლებლობას სრულად უსპობდა სახელმწიფო საკუთრებაში უკანონოდ მცხოვრებ პირთა მხოლოდ ერთ ნაწილს. შესაბამისად, საკონსტიტუციო სასამართლომ სადავო ნორმით დადგენილი უთანასწორო მოპყრობა შეაფასა ე.წ. „მკაცრი ტესტის“ გამოყენებით.

სახელმწიფო ქონების უკანონოდ დაკავების პრევენციასთან დაკავშირებით, საკონსტიტუციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ გარკვეული ლოგიკური ახსნა შეიძლება ჰქონოდა ბაზაში რეგისტრაციის უფლების შეზღუდვის მხოლოდ სადავო ნორმის მიღების შემდგომ განხორციელებულ სახელმწიფო საკუთრების ხელყოფის ფაქტებთან დაკავშირებას, თუმცა სადავო ნორმით სოციალური დახმარების მიღების შეზღუდვა უკავშირდებოდა სოციალურად დაუცველთა ბაზაში რეგისტრაციის დროს და არა საკუთრებაში უნებართვოდ ცხოვრების დაწყების პერიოდს. შესაბამისად, სადავო ნორმა ვერ უზრუნველყოფდა დასახელებული ლეგიტიმური მიზნის მიღწევას.

გარდა ამისა, საკონსტიტუციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოსარჩელის მსგავს პირთა ჯგუფისთვის მონაცემთა რეგისტრაციაზე უარის თქმა, სოციალური დახმარების მიღების კუთხით, ისეთივე მტკივნეული იყო, როგორც სოციალურად დაუცველთა ბაზაში უკვე რეგისტრირებული პირისთვის რეგისტრაციის გაუქმება. შესაბამისად, გაუგებარი იყო, თუ რატომ გამოყო მთავრობამ სოციალურ ბაზაში რეგისტრაციისგან მოსარჩელეთა კლასი. საკონსტიტუციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ ამგვარ დიფერენცირებას არ ჰქონდა გონივრული გამართლება და ეწინააღმდეგებოდა საქართველოს კონსტიტუციით გარანტირებულ კანონის წინაშე თანასწორობის უფლებას.

გარდა ამისა, საკონსტიტუციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ სახელმწიფოს გააჩნია ლეგიტიმური ინტერესი, მოახდინოს საკუთარი ქონების ხელყოფის აღკვეთა, რასაც არც მოსარჩელე მხარე არ ხდიდა სადავოდ. თუმცა ქონების ხელყოფის აღსაკვეთად გამოყენებული ღონისძიების შერჩევისას სახელმწიფოს მიხედულების ფარგლები არ არის უსაზღვრო. კერძოდ, შერჩეული ღონისძიება არ უნდა არღვევდეს ადამიანების მიმართ არაჰუმანური და ღირსების შემლახველი მოპყრობის აკრძალვის პრინციპს.

საკონსტიტუციო სასამართლომ ადამიანის ღირსების უფლებასთან მიმართებით შეაფასა იძულების ღონისძიების სახით სოციალური დახმარების მიღების შესაძლებლობის ჩამორთმევის კონსტიტუციურობა და მიიჩნია, რომ ამგვარი ღონისძიების გამოყენებით, სახელმწიფო საკუთარი ქონების დასაცავად, მისი ხელყოფის აღსაკვეთად, იყენებს ადამიანის მძიმე სოციალურ მდგომარეობას. ადამიანების სოციალურ-ეკონომიკური გაჭირვება არ შეიძლება სახელმწიფოს მიერ გამოყენებული იქნეს მიზნის მიღწევის საშუალებად, შესაბამისად, იძულების ღონისძიების სახით სოციალური დახმარების მიღების შესაძლებლობის ჩამორთმევა არ შეესაბამება საქართველოს კონსტიტუციის მე-17 მუხლის მოთხოვნებს.

სსიპ „საქართველოს ევანგელურ-ბაპტისტური ეკლესია“ და სხვები საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ

2018 წლის 3 ივლისს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს პირველმა კოლეგიამ მიიღო გადაწყვეტილებები საქმეებზე „სსიპ 'საქართველოს ევანგელურ-ბაპტისტური ეკლესია', ააიპ 'საქართველოს სიცოცხლის სიტყვის ეკლესია', სსიპ 'ქრისტეს ეკლესია', სსიპ 'საქართველოს სახარების რწმენის ეკლესია', ააიპ 'მეშვიდე დღის ქრისტიან-ადვენტისტთა ეკლესიის ტრანსკავკასიური იუნioni', სსიპ 'ლათინ კათოლიკეთა კავკასიის სამოციქულო ადმინისტრაცია', ააიპ 'ქართველ მუსლიმთა კავშირი', სსიპ 'წმინდა სამების ეკლესია' საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“ (კონსტიტუციური სარჩელი N671) და „სსიპ 'საქართველოს ევანგელურ-ბაპტისტური ეკლესია', სსიპ 'საქართველოს ევანგელურ-ლუთერული ეკლესია', სსიპ 'სრულიად საქართველოს მუსლიმთა უმაღლესი სასულიერო სამმართველო', სსიპ 'დახსნილ ქრისტიანთა საღვთო ეკლესია საქართველოში' და სსიპ 'საქართველოს სახარების რწმენის ეკლესია' საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“ (კონსტიტუციური სარჩელი N811).

დასახელებულ საქმეებში დავის საგანს წარმოადგენდა საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 168-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტისა და „სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონის 6³ მუხლის პირველი პუნქტის სიტყვების კონსტიტუციურობა საქართველოს კონსტიტუციის მე-14 მუხლთან მიმართებით.¹ სადავო ნორმები, ჩათვლის უფლების გარეშე, დღ-ისგან ათავისუფლებდა საქართველოს საპატრიარქოს დაკვეთით შესრულებული ტაძრებისა და ეკლესიების მშენებლობას, აგრეთვე რესტავრაციისა და მოხატვის მომსახურებას. იმავდროულად, საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას ანიჭებდა სახელმწიფო ქონების საკუთრებაში უსასყიდლოდ მიღების შესაძლებლობას.

მოსარჩელეთა განმარტებით, სადავო ნორმები დასახელებულ პრივილეგიებს ანიჭებდა მხოლოდ საქართველოს საპატრიარქოს, საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ ეკლესიას. აღნიშნულიდან გამომდინარე, მოსარჩელები მიიჩნევდნენ, რომ სადავო ნორმები არღვევდა საქართველოს კონსტიტუციით აღიარებულ კანონის წინაშე თანასწორობის უფლებას.

მოპასუხე მხარის განმარტებით, მოსარჩელე რელიგიური ორგანიზაციები და მართლმადიდებელი ეკლესია წარმოადგენდნენ არსებითად თანასწორ პირებს, რომელთა მიმართაც სადავო ნორმები ითვალისწინებდა დიფერენცირებულ მოპყრობას. თუმცა, დიფერენცირე-

¹ დავის საგანი სრულად:

N671 კონსტიტუციურ სარჩელზე: საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 168-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტის სიტყვების „საქართველოს საპატრიარქოს დაკვეთით“ კონსტიტუციურობა საქართველოს კონსტიტუციის მე-14 მუხლთან მიმართებით.

N811 კონსტიტუციურ სარჩელზე: „სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონის 6³ მუხლის პირველი პუნქტის სიტყვების „საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალურ მართლმადიდებელ“ კონსტიტუციურობა საქართველოს კონსტიტუციის მე-14 მუხლთან მიმართებით.

ბული მოპყრობა გამართლებულია კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის, აგრეთვე საქართველოს კონსტიტუციის მე-9 მუხლით და ამავე მუხლის საფუძველზე, საქართველოს მართლმადიდებელ ეკლესიასთან დადებული კონსტიტუციური შეთანხმებით გათვალისწინებული ნორმატიული ჩარჩოს რეალიზაციის ლეგიტიმური მიზნებით.

საკონსტიტუციო სასამართლომ მიუთითა, რომ რელიგიური გაერთიანებების უმთავრესი მიზანი მორწმუნეთა მსახურებისთვის აუცილებელი პირობების შექმნა და რელიგიური საქმიანობის კოორდინაციაა. დასახელებული მიზნები თანაბრად გააჩნია როგორც საქართველოს საპატრიარქოს, ისე მოსარჩელე რელიგიურ ორგანიზაციებს. აღნიშნულიდან გამომდინარე, შესაძარებელ პირებს თანაბრად გააჩნიათ როგორც სახელმწიფო ქონების საკუთრებაში უსასყიდლოდ მიღების, ისე რელიგიური დაწესებულებების მშენებლობისა და მსახურებისთვის საჭირო პირობების შექმნის ინტერესი. ვინაიდან საგადასახადო შეღავათით სარგებლობა და სახელმწიფო ქონების უსასყიდლოდ საკუთრებაში მიღება მხოლოდ საქართველოს საპატრიარქოსთვის იყო შესაძლებელი, სასამართლომ გაიზიარა მხარეთა არგუმენტაცია და მიიჩნია, რომ სადავო ნორმები ადგენდა უთანასწორო მოპყრობას არსებითად თანასწორ პირებს შორის, ხოლო დიფერენცირების ნიშანი იყო რელიგია.

დამკვიდრებული პრაქტიკის შესაბამისად, რელიგიური ნიშნით დიფერენცირების მართლზომიერება საკონსტიტუციო სასამართლომ შეაფასა მკაცრი ტესტით. სასამართლომ უპირველესად, იმსჯელა კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ლეგიტიმურ მიზანთან დაკავშირებით. მისი განმარტებით, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა ღირებულ კონსტიტუციურ ინტერესს წარმოადგენს. კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნების თვალსაზრისით, სახელმწიფო უფლებამოსილია, დაადგინოს ძეგლთა დაცვის მინიმალური პირობები, მათ შორის, რესტავრაციის სტანდარტები. მიუხედავად ამისა, განსახილველი ლეგიტიმური მიზნის მისაღწევად უმნიშვნელოა, რომელი რელიგიური ორგანიზაციის დაკვეთით შესრულდება სამუშაო, თუ დაცული იქნება შესაბამისი ტექნიკური მოთხოვნები.

საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტებით, სადავო რეგულირება მიმართულია არა კონკრეტულად კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებთან დაკავშირებული მომსახურების დღგ-ისგან გათავისუფლებისაკენ, არამედ იმ მომსახურების დღგ-ისგან გათავისუფლებისაკენ, რომელიც საპატრიარქოს დაკვეთით ხორციელდება. ამდენად, სადავო ნორმის რეგულირების ქვეშ შესაძლოა მოექცეს როგორც კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებთან, ასევე ამგვარი სტატუსის არმქონე სხვა ტაძრებთან და ეკლესიებთან დაკავშირებული მომსახურება. ამავე დროს, სადავო ნორმის საფუძველზე დღგ-ისგან არ თავისუფლდება კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებთან მიმართებით სხვა პირის (საპატრიარქოს გარდა) დაკვეთით განხორციელებული მომსახურებები. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ სადავო ნორმით დადგენილ დიფერენციაციას არ გააჩნია ლოგიკური კავშირი კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ინტერესთან და ამ ლეგიტიმური მიზნის მიღწევა სრულად იყო შესაძლებელი არსებითად თანასწორ პირებს შორის დიფერენცირების გარეშე.

საკონსტიტუციო სასამართლომ ასევე შეაფასა, რამდენად წარმოადგენდა სადავო ნორმა საქართველოს კონსტიტუციის მე-9 მუხლის მოთხოვნების აღსრულების მექანიზმს. კერძოდ, სასამართლომ შეაფასა, რამდენად მოითხოვდა საქართველოს კონსტიტუციის მე-9 მუხლი

პრივილეგიების მინიჭებას საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიისთვის და ამ ფორმით საქართველოს კონსტიტუციის მე-14 მუხლის შეზღუდვას.

საქართველოს კონსტიტუციის მე-9 მუხლის პირველი პუნქტის თანახმად, „სახელმწიფო აცხადებს რწმენისა და აღმსარებლობის სრულ თავისუფლებას, ამასთან ერთად, აღიარებს საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის განსაკუთრებულ როლს საქართველოს ისტორიაში და მის დამოუკიდებლობას სახელმწიფოსაგან“. საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტებით, საქართველოს ისტორიაში მართლმადიდებელი ეკლესიის განსაკუთრებული როლის აღიარების მიზანს არ წარმოადგენს მართლმადიდებლობის, როგორც რელიგიური რწმენის უპირატესობის წარმოჩენას სხვა რელიგიებთან მიმართებით. კონსტიტუციის განსახილველი დანაწესის ნებისმიერი პრივილეგიის მინიჭების საფუძვლად განხილვა აზრს დაუკარგავდა თანასწორობის უფლებას და შეუთავსებელი იქნებოდა საქართველოს კონსტიტუციის, მათ შორის, მე-7 მუხლის და მე-9 მუხლის მე-2 პუნქტის მოთხოვნებთან.

ეკლესიის განსაკუთრებული როლის აღიარება დაკავშირებულია მის ისტორიულ ღვაწლთან, თუმცა ისტორიული ღვაწლი არ შეიძლება განვიხილოთ როგორც ნებისმიერი პრივილეგიის ლეგიტიმურობის თვითკმარი წყარო. შესაბამისად, სადავო ნორმებით მოწესრიგებული ურთიერთობის შინაარსიდან გამომდინარე უნდა შეფასდეს, სადავო პრივილეგია რამდენად არის განპირობებული მართლმადიდებლური ეკლესიის ისტორიული როლით.

სასამართლომ აღნიშნა, რომ სადავო ნორმებით მართლმადიდებელი ეკლესიისთვის მინიჭებული უფლებრივი უპირატესობები არ იყო პირობადადებული რაიმე ისტორიული გარემოებებით. კერძოდ, არც მინიჭებულ საგადასახადო შეღავათს და არც სახელმწიფო ქონების ეკლესიისთვის უსასყიდლოდ გადაცემას არ გააჩნდა პირდაპირი, რაციონალური და გარდაუვალი კავშირი საქართველოს სამოციქულო ავტოკეფალური მართლმადიდებელი ეკლესიის განსაკუთრებულ როლთან საქართველოს ისტორიაში.

წარმოდგენილ არგუმენტაციაზე დაყრდნობით, სასამართლომ მიიჩნია, რომ სადავო ნორმები ვერ პასუხობდა საქართველოს კონსტიტუციით აღიარებულ თანასწორობის უფლების მოთხოვნებს.

შპს „კოკა-კოლა ბოთლერს ჯორჯია“, შპს „კასტელ ჯორჯია“ და სს „წყალი მარგებელი“ საქართველოს პარლამენტისა და საქართველოს ფინანსთა მინისტრის წინააღმდეგ

2018 წლის 26 ივლისს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მეორე კოლეგიამ მიიღო გადაწყვეტილება საქმეზე „შპს 'კოკა-კოლა ბოთლერს ჯორჯია', შპს 'კასტელ ჯორჯია' და სს 'წყალი მარგებელი' საქართველოს პარლამენტისა და საქართველოს ფინანსთა მინისტრის წინააღმდეგ“ (კონსტიტუციური სარჩელი N700), სადაც სასამართლომ შეაფასა არააქციური საქონლის სავალდებულო მარკირების კანონით განსაზღვრული ინსტიტუტისა და წესის კონსტიტუციურობა საკუთრების და თავისუფალი მეწარმეობის უფლებებთან.² კერძოდ, საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 192¹ მუხლი ქმნიდა არააქციური საქონლის სავალდებულო მარკირების საკანონმდებლო საფუძველს, ხოლო „გადასახადების ადმინისტრირების შესახებ“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის ბრძანების გასაჩივრებული ნორმები ადგენდა, რომ მარკირებას ექვემდებარებოდა არაალკოჰოლური სასმელი, მათ შორის, მინერალური და მტკნარი წყლები და აწესრიგებდა მარკირებასთან დაკავშირებულ სხვა საკითხებს. მოსარჩელეთა განმარტებით, სადავო ნორმები მათ ავალდებულებდა საწარმოში სახელმწიფოს მიერ შერჩეული მარკირების განმახორციელებელი პირის დაშვებას, რომელიც საწარმოო ხაზებზე დააყენებდა მარკირების აპარატებს. მოსარჩელები მიუთითებდნენ, რომ მარკირების აპარატები მუშაობს ხარვეზულად, იწვევს საწარმოო პროცესის შეფერხებას და სათანადოდ ვერ აღრიცხავს წარმოებული პროდუქციის მოცულობას. ამასთან, მარკირების ხარჯების ანაზღაურება მეწარმე სუბიექტებს ეკისრებათ, რაც მძიმე ფინანსურ ტვირთად აწვება ინდუსტრიას. მოსარჩელე მხარე ასევე ეჭვქვეშ აყენებდა სადავო ნორმების ფორმალურ შესაბამისობას საქართველოს კონსტიტუციის 21-ე მუხლთან. კერძოდ, მოსარჩელეთა პოზიციით, საქართველოს საგადასახადო კოდექსი განუსაზღვრელ დისკრეციულ უფლებამოსილებას აძლევდა ფინანსთა მინისტრს.

მოპასუხე მხარემ არ გაიზიარა მოსარჩელის პოზიცია და მიუთითა, რომ სადავო ნორმები ემსახურებოდა ღირებულ ლეგიტიმურ მიზნებს, კერძოდ, გადასახადების ჯეროვან ადმინისტრირებას და მომხმარებელთა უფლებების დაცვას. მოპასუხეთა აზრით, სადავო ნორმები სრულად პასუხობდა საქართველოს კონსტიტუციის ფორმალურ და მატერიალურ მოთხოვნებს.

საკონსტიტუციო სასამართლომ, უპირველესად, გამიჯნა საკუთრებისა და მეწარმეობის თავისუფლებით დაცული კონსტიტუციურ უფლებათა სფეროები. სავალდებულო მარკირების დადგენით პროდუქციის გასხვისებაზე ფინანსური ტვირთის კონსტიტუციურობა სასამართლომ შეაფასა საქართველოს კონსტიტუციით გარანტირებულ საკუთრების უფლებასთან მიმართებით, ხოლო საკითხები, რომლებიც დაკავშირებული იყო საწარმოო პროცესის შეფერხებასთან, განიხილა მეწარმეობის თავისუფლების კონტექსტში.

² დავის საგანი სრულად: საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 192¹ მუხლის და „გადასახადების ადმინისტრირების შესახებ“ საქართველოს ფინანსთა მინისტრის 2010 წლის 31 დეკემბრის №996 ბრძანების 78¹ მუხლის პირველი, მე-2, მე-4 და მე-8 პუნქტების კონსტიტუციურობა საქართველოს კონსტიტუციის 21-ე მუხლის პირველ და მე-2 პუნქტებთან (საკუთრების უფლება) და 30-ე მუხლის მე-2 პუნქტის პირველ წინადადებასთან მიმართებით (თავისუფალი მეწარმეობის უფლება).

საკონსტიტუციო სასამართლომ მიუთითა, რომ საქართველოს კონსტიტუციის მიზანს არ წარმოადგენს საკუთრების უფლების რეგულირებასთან დაკავშირებული ყველა, მათ შორის, ტექნიკური საკითხების კანონით მოწესრიგება. სასამართლოს განმარტებით, პარლამენტის მიერ უფლებამოსილების დელეგირებამ შეიძლება კონსტიტუციის დარღვევა გამოიწვიოს იმ შემთხვევებში, როდესაც მას საქართველოს კონსტიტუცია პირდაპირ კრძალავს ან/და, როდესაც დადგინდება, რომ გარკვეული უფლებამოსილების დელეგირებით, საქართველოს პარლამენტი თავისი კონსტიტუციური უფლებამოსილების განხორციელებაზე ამბობს უარს. სასამართლომ მიიჩნია, რომ მარკირების პროცესი არ წარმოადგენს საკითხს, რომლის თითოეული ასპექტის განსაზღვრა მაღალი პოლიტიკური და საზოგადოებრივი ინტერესის საგანია. შესაბამისად, საქართველოს პარლამენტის მიერ მარკირების პროცესის მოწესრიგების უფლებამოსილების სხვა ორგანოსათვის გადაცემა არ არღვევს კონსტიტუციის ფორმალურ მოთხოვნებს.

მატერიალური თვალსაზრისით კონსტიტუციურ უფლებებთან სადავო ნორმის შესაბამისობა საკონსტიტუციო სასამართლომ თანაზომიერების პრინციპის საფუძველზე შეაფასა. მან გაიზიარა მოპასუხის პოზიცია და მიუთითა, რომ გადასახადების ჯეროვანი ადმინისტრირება და მომხმარებელთა უფლებების დაცვა წარმოადგენენ მნიშვნელოვან ლეგიტიმურ ინტერესებს, რომელთა დასაცავადაც დასაშვებია საკუთრების უფლების თანაზომიერი შეზღუდვა.

სადავო ნორმებით დადგენილი ღონისძიების გამოსადეგობაზე მსჯელობისას საკონსტიტუციო სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა მოსარჩელეთა მიერ წარმოდგენილ ექსპერტიზის დასკვნაზე, რომელსაც მოსარჩელე იშველიებდა ინსტიტუტის ხარვეზული ფუნქციონირების დასადასტურებლად. სასამართლომ აღნიშნა, რომ ამ დასკვნის შედეგების გაზიარების პირობებშიც კი, პროდუქცია აღირიცხებოდა 99.48% სიზუსტით. ამასთან, სასამართლომ მიუთითა, რომ დასკვნიდან არ ირკვეოდა, რამდენად იყო აღნიშნული ცვლილება გამოწვეული მარკირების აპარატის გაუმართაობით. ამავე დროს, სასამართლომ მიუთითა, რომ პრაქტიკაში გამოვლენილი მარკირების პროცესთან დაკავშირებული ხარვეზები სადავო ნორმის არაკონსტიტუციურობაზე იმ შემთხვევაში მიუთითებს, თუ დადასტურდება, რომ მარკირების აპარატის ამ ფორმით ფუნქციონირება კანონის მოთხოვნაა ან/და ტექნიკურად შეუძლებელია კანონის მოთხოვნების სათანადოდ იმპლემენტაცია და პროდუქციის სრულყოფილად აღრიცხვა. ხსენებულის დამადასტურებელი მტკიცებულებები საქმეზე არ გამოვლენილა, შესაბამისად, სასამართლომ მიიჩნია, რომ სადავო ნორმებით გათვალისწინებული მარკირების ინსტიტუტი გამოდგება პროდუქციის აღრიცხვისათვის და წარმოადგენს გადასახადების ჯეროვანი ადმინისტრირების მიზნის მიღწევის გამოსადეგ საშუალებას. სადავო ნორმებით დადგენილი შეზღუდვის აუცილებლობაზე მსჯელობისას საკონსტიტუციო სასამართლომ გააანალიზა მოსარჩელე მხარის მიერ შემოთავაზებული პროდუქციის ალტერნატიული აღრიცხვის საშუალებები, კერძოდ, ვიდეო კონტროლის განხორციელება და თავად მოსარჩელეთა საწარმოო დანადგარებით პროდუქციის აღრიცხვა. სასამართლოს განმარტებით, წარმოების ხაზებზე მოძრავი პროდუქციის რაოდენობიდან გამომდინარე, არარეალური იყო ვიდეო კონტროლის საშუალებით მისი იმავე ეფექტურობით აღრიცხვა. ამასთან, სასამართლომ აღნიშნა, რომ სადავო ნორმების უმთავრეს მიზანს მეწარმე სუბიექტებზე ეფექტური გარე კონტროლი წარმოადგენს, რაც სრულად იკარგება მოსარჩელეთა საწარმოო დანადგარების გამოყენების შემთხვევაში.

იმავედროულად, საკონსტიტუციო სასამართლომ განმარტა, რომ კანონმდებლობა ითვალისწინებს ელექტრონულ მონაცემთა ბაზის შექმნას, რომელსაც მარკირების აპარატით ავტომატურ რეჟიმში მიეწოდება ინფორმაცია ბაზაში რეგისტრირებულ სხვადასხვა მეწარმე სუბიექტთა მიერ წარმოებული პროდუქტის მონაცემების თაობაზე. იმავედროულად, შესაძლებელი უნდა იყოს მარკირებულ პროდუქტზე დატანილი მატრიცის წაკითხვა და მონაცემთა ბაზიდან შესაბამისი ინფორმაციის მიღება. მოსარჩელე მხარეს სასამართლოსთვის არ წარმოუდგენია სათანადო მტკიცებულებები, რომლის საფუძველზეც ცხადი გახდებოდა, რომ ტექნიკურად, ნაკლები ფინანსური დანახარჯებით შესაძლებელია წარმოების ხაზების იმგვარად მოდიფიცირება, რომ უზრუნველყოფილი იყოს ერთიანი სააღრიცხვო სისტემის ფუნქციონირება. ამდენად, საკონსტიტუციო სასამართლომ დაასკვნა, რომ სადავო ნორმებით შექმნილი მარკირების ინსტიტუტი წარმოადგენს საგადასახადო ადმინისტრირების ეფექტურად წარმართვის გამოსადეგ და აუცილებელ საშუალებას.

საკონსტიტუციო სასამართლომ განსაკუთრებული ყურადღება გაამახვილა მარკირების ნომინალური ღირებულების გადახდის ტვირთის მოსარჩელეთათვის დაკისრებაზე. სასამართლომ აღნიშნა, რომ სახელმწიფო უფლებამოსილია, დაადგინოს გადასახადის გადამხდელთა მიერ შესასრულებელ იმგვარ მოქმედებათა ერთობლიობა, რომელიც აუცილებელია გადასახადების ადმინისტრირებისა და მომხმარებელთა უფლებების დაცვის მიზნით. თითოეული ამგვარი მოქმედების განხორციელება კი, თითქმის ყოველთვის, მოითხოვს გარკვეულ ფინანსურ დანახარჯს. ბუნებრივია, ამ ხარჯების გაღება უწევს მეწარმე სუბიექტს და ეს გამართლებულია მნიშვნელოვანი ლეგიტიმური მიზნებით.

სასამართლომ აღნიშნა, რომ მარკირების ნომინალური ღირებულება არის გადასახადების ადმინისტრირებისთვის მოსარჩელის მიერ გაწეული ხარჯი იმ განსხვავებით, რომ მეწარმე სუბიექტი უშუალოდ თვითონ არ წარმართავს მარკირების პროცესს. მარკირების საერთო ხარჯის სოლიდურობაზე მითითება არ გამოდგება ფინანსური ტვირთის სიმძიმის გამო სადავო ნორმების არაკონსტიტუციურობის სამტკიცებელად. მოსარჩელემ უნდა დაასაბუთოს, რატომ ხდის მსგავსი ტვირთი პროდუქციის წარმოებას განუზომლად რთულს ან/და მნიშვნელოვნად აზიანებს ინდუსტრიას. მოსარჩელემ უნდა წარმოაჩინოს, რომ სადავო ნორმები არის არა მორიგი რეგულაცია, რომელიც, რა თქმა უნდა, უსიამოვნოა მეწარმისათვის, არამედ სახეზეა უფლებაში იმდენად ინტენსიური ჩარევა, რომელიც არ არის თავისუფალი თავისუფალ ბაზართან. სასამართლომ აღნიშნა, რომ საქმეში ამგვარი მტკიცებულებები წარმოდგენილი არ ყოფილა.

სასამართლოს შეფასებით, საქმის განხილვისას არ გამოკვეთილა, რომ მარკირების არსებული პრაქტიკა მნიშვნელოვნად აფერხებს წარმოებას, რაც სცილდება ორდინალურ საწარმოო პროცესს და მნიშვნელოვნად აზიანებს მას. წარმოდგენილ არგუმენტაციაზე დაყრდნობით სასამართლომ მიიჩნია, რომ სადავო ნორმები შეესაბამებოდა საკუთრებისა და თავისუფალი მეწარმეობის საქართველოს კონსტიტუციით აღიარებულ უფლებებს.

საქართველოს მოქალაქე ნანა ფარჩუკაშვილი საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის მინისტრის წინააღმდეგ

2018 წლის 26 ივლისს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ მიიღო გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქე ნანა ფარჩუკაშვილი საქართველოს სასჯელაღსრულებისა და პრობაციის მინისტრის წინააღმდეგ“ (სარჩელის რეგისტრაციის №665/683), სადაც მოსარჩელე მხარე არაკონსტიტუციურად მიიჩნევდა პენიტენციურ დაწესებულებებში ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა სრული შემოწმების მარეგულირებელ ნორმებს. სადავო ნორმების თანახმად, სრული შემოწმება, მათ შორის, მოიცავდა ბრალდებულისა და მსჯავრდებულის ვალდებულებას, მთლიანად გაეხადა ან გაეშიშვლებინა სხეულის შესაბამისი ნაწილები. ასეთ პროცედურას შესაბამისი პირები ექვემდებარებოდნენ პენიტენციური დაწესებულებიდან გაგზავნისას და მიღებისას, სამართლო ან საკნის ტიპის საცხოვრებელ სადგომში განთავსებისას; აგრეთვე სხვა შემთხვევებში, დირექტორისა და მის მიერ უფლებამოსილი მოსამსახურეების მითითებისას.

მოსარჩელის მოსაზრებით, პირის გაშიშვლება, უცხო ადამიანის თანდასწრებით, იწვევდა ადამიანის დამცირებას და შეურაცხყოფას. შესაბამისად, მოპყრობის ასეთი ფორმის გამოყენება მხოლოდ უკიდურეს შემთხვევებში უნდა ყოფილიყო დასაშვები. მოსარჩელე განმარტავდა, რომ აკრძალულ ნივთებს სკანერიც აღმოაჩენდა და, ამდენად, ადამიანის გაშიშვლება ზედმეტად მკაცრ ღონისძიებას წარმოადგენდა. გარდა ამისა, მოსარჩელის მითითებით, სრული შემოწმების ჩატარების საფუძვლები ბლანკეტური იყო და გაშიშვლებაროგორც შემოწმების ფორმა, გამოიყენებოდა დაბალი რისკის პატიმრების მიმართაც, სადაც ამის საჭიროება არ იდგა. მოსარჩელისთვის აგრეთვე პრობლემური იყო დირექტორის გადაწყვეტილებით პირის შემოწმებაც, ვინაიდან შესაბამისი კანონმდებლობა ვერ უზრუნველყოფდა დირექტორის მხრიდან უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენების რისკების პრევენციას.

გემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მოსარჩელე მხარის პოზიციით, სადავო ნორმები ეწინააღმდეგებოდა საქართველოს კონსტიტუციის მე-17 მუხლის მე-2 პუნქტით გარანტირებულ ადამიანის უფლებას, დაცული იყოს არაჰუმანური, პატივისა და ღირსების შემლახავი მოპყრობისგან. აგრეთვე, გასაჩივრებული ნორმები არღვევდნენ საქართველოს კონსტიტუციით დაცულ მოსარჩელის თავისუფალი განვითარების უფლებას (საქართველოს კონსტიტუციის მე-16 მუხლი) და პირადი ცხოვრების უფლებას (საქართველოს კონსტიტუციის მე-20 მუხლის პირველი და მე-2 პუნქტები).

მოპასუხე მხარემ არ გაიზიარა მოსარჩელის პოზიცია და განაცხადა, რომ სრული შემოწმება ემსახურებოდა პენიტენციური სისტემის უსაფრთხოების უზრუნველყოფის, დანაშაულის ან/და სამართალდარღვევის თავიდან აცილების, სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის, აგრეთვე სხვა უფლებათა და თავისუფლებათა დაცვის მიზნებს. მოპასუხის განმარტებით, სკანერი ვერ ჩაანაცვლებდა სრული შემოწმების ღონისძიებას, რადგან არსებობს ცალკეული ნივთები/ნივთიერებები, რომელთა აღმოჩენაც სკანერის აპარატით შეუძლებელია.

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტებით, მართალია, შემოწმების მიზნით პირის გაშიშვლება, თავისთავად, არ წარმოადგენს საქართველოს კონსტიტუციის მე-17 მუხლით აკრძალული მოპყრობის ფორმას, თუმცა ასეთი ღონისძიება უნდა გამოიყე-

ნებოდეს მხოლოდ უკიდურესი აუცილებლობისას და უნდა განხორციელდეს იმგვარი წესით, რომ არ გამოიწვიოს ადამიანის პატივისა და ღირსების შელახვა. სასამართლომ დაადგინა, რომ სადავო ნორმები წარმოადგენდა მოპასუხის მიერ დასახელებული მიზნების მისაღწევ, გამოსადეგ და აუცილებელ საშუალებას. საქმის მიმდინარეობისას დადგინდა, რომ შეუძლებელია, სკანერის მეშვეობით ყველა აკრძალული ნივთის (მათ შორის, ძუის ან ქალაღდის), წარწერისა თუ სხვა ობიექტის აღმოჩენა, რომელთა შეტანა, დამზადება, ბრუნვა საფრთხეს უქმნის პენიტენციურ დაწესებულებაში წესრიგს და სხვათა ჯანმრთელობას.

ამის გარდა, საკონსტიტუციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ დაწესებულებაში აკრძალული ნივთების შეტანის/გატანის და დამზადების საფრთხე ვერ გამოირიცხებოდა ვერც ერთი კატეგორიის ბრალდებულის/მსჯავრდებულის მიმართ. ნებისმიერი კატეგორიის ბრალდებულის/მსჯავრდებულის, ნებით თუ ნების გარეშე, შეიძლება გახდეს დაწესებულებაში ამგვარი ობიექტების ბრუნვის ხელშემწყობი. შესაბამისად, სასამართლოს განმარტებით, სრული შემოწმების ჩატარების აუცილებლობა ყველა მსჯავრდებულისა და ბრალდებულის მიმართ არსებობდა.

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ დაადგინა, რომ გარესამყაროსთან კონტაქტის შემთხვევებში და დაწესებულებაში გადაადგილებისას (სამართლო საკანში მოთავსება) პირის გაშიშვლების დაშვება პასუხობდა კონსტიტუციის მოთხოვნებს.

ამასთან ერთად, საკონსტიტუციო სასამართლომ მიუთითა, რომ №200 ბრძანება არ განსაზღვრავდა დირექტორისა და მის მიერ უფლებამოსილი მოსამსახურეების მიერ პირის სრული შემოწმების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების სახელმძღვანელო კრიტერიუმებს, რაც ქმნიდა უფლებაში მაღალი ინტენსივობით ჩარევის რისკებს. აღნიშნულის გათვალისწინებით, №200 ბრძანებით განსაზღვრული დირექტორის და მის მიერ უფლებამოსილი პირის გადაწყვეტილებით პირის გაშიშვლების უფლებამოსილება სასამართლომ კონსტიტუციის მე-17-ე მუხლის მე-2 პუნქტისა და მე-20 მუხლის პირველი პუნქტის საწინააღმდეგოდ ცნო. ამავე დროს, სასამართლომ კონსტიტუციურად მიიჩნია №116 ბრძანებაში არსებული სრული შემოწმების პრაქტიკულად იგივე საფუძველი იმ მოტივით, რომ შესაბამისი ბრძანება შეიცავდა უფლების დაცვის საკმარის გარანტიებს.

საკონსტიტუციო სასამართლომ მნიშვნელოვანი განმარტებები გააკეთა პირადი ცხოვრების უფლების და მისი შეზღუდვის კონსტიტუციურსამართლებრივი სტანდარტების თაობაზე. პირველ რიგში, აღინიშნა, რომ რუტინული შემოწმებები კონსტიტუციის მე-20 მუხლით გათვალისწინებული პირადი ცხოვრების უფლებით არის დაცული. ამასთანავე, საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტებით, კონსტიტუციის მე-20 მუხლით გათვალისწინებული პირადი ცხოვრების უფლების შეზღუდვის სასამართლო დათქმა, ყოველთვის აუცილებელი არ არის ამ უფლებაში ჩარევის დროს. საკონსტიტუციო სასამართლოს შეფასებით, პირადი ცხოვრების უფლების სასამართლოს გადაწყვეტილების საფუძველზე შეზღუდვის მოთხოვნა უკავშირდება აღმასრულებელი ხელისუფლების ორგანოს მიერ დისკრეციული უფლებამოსილების გამოყენების კონტროლს. ხოლო იმ შემთხვევაში, როდესაც კანონმდებლობა აწესრიგებს ისეთ კონკრეტულ სფეროებს, სადაც ურთიერთობის სპეციფიკიდან გამომდინარე, მუდმივად არსებობს პირადი ცხოვრების ხელშეუხებლობის უფლების შეზღუდვის კონსტიტუციის მოთხოვნების შესაბამისი საფუძველი, რელევანტურობას კარგავს საქართველოს

კონსტიტუციის მე-20 მუხლით გათვალისწინებული ფორმალური სასამართლო კონტროლი. განსახილველ საქმეზე დადგინდა, რომ პენიტენციურ დაწესებულებებში, სადავო ნორმებით განსაზღვრულ შემთხვევებში არსებობდა პირადი ცხოვრების უფლების შეზღუდვის მუდმივი საჭიროება. შესაბამისად, პირის ყოველ ჯერზე შემოწმებისთვის სასამართლოსადმი მიმართვის აუცილებლობა არ იდგა.

საკონსტიტუციო სასამართლოს განმარტებით, ის გარემოება რომ ცალკეულ ურთიერთობებთან მიმართებით არ გამოიყენება საქართველოს კონსტიტუციის მე-20 მუხლის ფორმალური კრიტერიუმი - სასამართლოს გადაწყვეტილების დათქმა, არ ნიშნავს, რომ ასეთი ურთიერთობის მომწესრიგებელი ნორმები არ დაექვემდებარება მატერიალურ კონსტიტუციურსამართლებრივ სტანდარტებთან მიმართებით შემოწმებას. შესაბამისად, კონსტიტუციური სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა.

საქართველოს მოქალაქეები – მარინე მიზანდარი, გიორგი ჩიტიძე და ანა ჯიქურიძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ

2018 წლის 27 ივლისს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს მეორე კოლეგიამ მიიღო გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქეები - მარინე მიზანდარი, გიორგი ჩიტიძე და ანა ჯიქურიძე საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“ (კონსტიტუციური სარჩელი N1216). საქმეზე დავის საგანს წარმოადგენდა „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ საქართველოს კანონის 30-ე მუხლის მე-8 პუნქტის კონსტიტუციურობა საქართველოს კონსტიტუციის მე-14 მუხლთან და 34-ე მუხლის მე-2 პუნქტთან მიმართებით.

სადავო ნორმა გამორიცხავდა რელიგიური კონფესიების საკუთრებაში (სარგებლობაში) არსებულ კულტურული მემკვიდრეობის ობიექტებზე კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის დაცვისკენ მიმართული, კანონით გათვალისწინებული ზოგიერთი ვალდებულების გავრცელებას. სადავო ნორმიდან გამომდინარე, სახელმწიფოს არ ჰქონდა უფლებამოსილება, ძეგლის მესაკუთრე (კანონიერი მოსარგებლე) რელიგიური კონფესიებისთვის დაეკისრებინა პასუხისმგებლობა ძეგლის მოვლა-პატრონობის პირობების დარღვევისათვის ან/და მესაკუთრის თანხმობის გარეშე ჩაეტარებინა ძეგლზე გადაუდებელი სარესტავრაციო სამუშაოები.

მოსარჩელები მიუთითებდნენ, რომ სადავო ნორმა ეწინააღმდეგება საქართველოს კონსტიტუციის 34-ე მუხლის მე-2 პუნქტით დაცულ კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის უფლებას, რადგან სახელმწიფო არაჯეროვნად ასრულებს მასზე დაკისრებულ პოზიტიურ ვალდებულებას კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის კუთხით. კერძოდ, რელიგიური კონფესიების საკუთრებაში (სარგებლობაში) არსებულ კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებზე სახელმწიფო არ ავრცელებს ობიექტების დაცვისათვის აუცილებელ კონტროლის მექანიზმებს მესაკუთრის (კანონიერი მოსარგებლის) მიმართ, რაც ვერ უზრუნველყოფს კულტურული მემკვიდრეობის ადეკვატურ დაცვას. ამასთანავე, სადავო რეგულირება დისკრიმინაციულია, რადგან აღნიშნული კონტროლის მექანიზმებისგან თავისუფლდება მხოლოდ რელიგიური კონფესიების საკუთრებაში (სარგებლობაში) არსებული ძეგლები, ხოლო ყველა სხვა მესაკუთრის (კანონიერი მოსარგებლის) მიმართ მოქმედებს განსხვავებული სამართლებრივი რეჟიმი.

მოპასუხემ განმარტა, რომ „კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ“ საქართველოს კანონის 30-ე მუხლით გათვალისწინებული ღონისძიებების რელიგიურ კონფესიებზე გავრცელება მნიშვნელოვნად შეზღუდავს მათ მიერ რელიგიური დანიშნულების ობიექტების აღმსარებლობისათვის გამოყენებას. ამდენად, მოპასუხე მიუთითებდა, რომ სადავო ნორმა ემსახურება აღმსარებლობის თავისუფლად განხორციელების ხელშეწყობას.

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ განმარტა, რომ საქართველოს კონსტიტუციის 34-ე მუხლის მე-2 პუნქტი სახელმწიფოს უდგენს კონკრეტულ ვალდებულებას, რათა უზრუნველყოფილი იქნეს კულტურული გარემოს არსებობა საზოგადოებრივ ცხოვრებაში, რაც ადამიანის ძირითად კონსტიტუციურ უფლებას წარმოადგენს. სახელმწიფო ვალდებულია, კულტურული მემკვიდრეობის დასაცავად შექმნას ისეთი პირობები, რაც მაქსიმალურად უზრუნველყოფს სხვადასხვა გარემო პირობებიდან მომდინარე საფრთხის პრევენციას.

ეს უნდა გამოიხატოს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებზე ადამიანთა გარკვეული ქმედებების აკრძალვაში და ამ ქმედების ჩადენისათვის შესაბამისი პასუხისმგებლობის დაწესებაში. ამასთანავე, დაზიანების შემთხვევაში შეძლებისდაგვარად მოახდინოს ძეგლის რესტავრაცია, რაც მიმართული უნდა იყოს ძეგლის თავდაპირველი იერსახის აღდგენისკენ.

საკონსტიტუციო სასამართლომ მიუთითა, რომ სადავო რეგულირება შეეხება მხოლოდ კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლებს. კანონმდებლობით კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლად ითვლება კულტურული მემკვიდრეობის უძრავი ან მოძრავი ობიექტი, რომელსაც ამავე კანონით დადგენილი წესით მიენიჭა ძეგლის სტატუსი, რაც დაკავშირებულია მის სიძველესთან, უნიკალურობასთან ან ავთენტურობასთან. სასამართლოს განმარტებით, კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის კონსტიტუციური უფლების უმთავრესი მიზანია, მატერიალური სახის ისტორიული და კულტურული ღირებულების მქონე კულტურულ მემკვიდრეობაზე წვდომის შესაძლებლობა, რასაც თან სდევს სახელმწიფოს ვალდებულება, ეფექტურად დაიცვას აღნიშნული ობიექტები. კანონმდებლობით დადგენილი კრიტერიუმების გათვალისწინებით, რომელთა საფუძველზეც ობიექტს ენიჭება კულტურული ძეგლის სტატუსი, არ არსებობს საფუძველი, რომ კანონით განსაზღვრული კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების ცნება არ მოექცეს საქართველოს კონსტიტუციის 34-ე მუხლის მე-2 პუნქტის ფარგლებში. შესაბამისად, ობიექტები, რომლებზეც ვრცელდება სადავო რეგულირება, დაცულია საქართველოს კონსტიტუციით.

სასამართლომ აღნიშნა, რომ აღმსარებლობის თავისუფლად განხორციელების ხელშეწყობა, ადამიანის რელიგიის თავისუფლების დაცვისკენ მიმართულ უმნიშვნელოვანეს ღონისძიებას წარმოადგენს, შესაბამისად, ამ მიზნით, დასაშვებია საქართველოს კონსტიტუციის 34-ე მუხლის მე-2 პუნქტით დაცული უფლების შეზღუდვა. ამასთან, სახელმწიფოს მიერ დაწესებული კონტროლის მექანიზმების გაუვრცელებლობა რელიგიური კონფესიების საკუთრებაში (სარგებლობაში) არსებულ ობიექტებზე აძლევს მათ საშუალებას, თავისუფლად ისარგებლონ საკუთარი ქონებით, მათ შორის, დაბრკოლების გარეშე გამოიყენონ იგი რელიგიური რიტუალების აღსასრულებლად. შესაბამისად, სადავო ნორმით დადგენილი რეგულირება წარმოადგენს დასახელებული ლეგიტიმური მიზნის მიღწევის გამოსადეგ საშუალებას.

სადავო ნორმით დადგენილი შეზღუდვის აუცილებლობაზე მსჯელობისას სასამართლომ განმარტა, რომ სახელმწიფო კულტურული მემკვიდრეობის მოვლა-პატრონობაზე უარს აცხადებს, მათ შორის, იმ შემთხვევაში, როდესაც მათი მოვლა რელიგიური რიტუალების აღსრულებას არ ზღუდავს. ამავე დროს, სადავო ნორმა მოქმედებს რელიგიური კონფესიების საკუთრებაში არსებულ კულტურულ ძეგლებზე, განურჩევლად იმისა, გააჩნია თუ არა მას საღვთისმსახურო დანიშნულება. ამდენად, სადავო რეგულირების ბლანკეტური ბუნებიდან გამომდინარე, საქართველოს კონსტიტუციის 34-ე მუხლის მე-2 პუნქტით დაცული უფლება იზღუდება იმაზე მეტად, ვიდრე საჭიროა ლეგიტიმური მიზნის მისაღწევად, შესაბამისად, იგი არ აკმაყოფილებს აუცილებლობის მოთხოვნებს და სადავო ნორმა არღვევს ხსენებულ კონსტიტუციურ უფლებას.

სასამართლომ მიუთითა, რომ რელიგიის აღმსარებლობის ხელშეწყობის მიზნით, კანონმდებელმა შეიძლება შექმნას ვიწროდ მიმართული რეგულირება. თუმცა, ამავე დროს,

რელიგიის თავისუფლების აღსრულების ხელშეწყობის მიზნით მიღებული თითოეული ღონისძიების შედეგად დაცული სიკეთე უნდა აღემატებოდეს უფლებისთვის შეზღუდვის შედეგად დამდგარ ზიანს.

სადავო ნორმის საქართველოს კონსტიტუციის მე-14 მუხლთან შესაბამისობის შეფასებისას სასამართლომ მიუთითა, რომ სადავო რეგულირება ახდენს დიფერენცირებას კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის მესაკუთრის სტატუსის ნიშნით. რელიგიურ კონფესიებს არ ეკისრებათ პასუხისმგებლობა ქმედებისათვის, რომლის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის სხვა მესაკუთრის მიერ ჩადენა კანონით დადგენილი წესით ისჯება.

სასამართლოს არგუმენტაციით, ქმედებისათვის პასუხისმგებლობის განსაზღვრის პროცესში შესაძლოა, მხედველობაში იქნეს მიღებული პირის მიერ აღნიშნული ქმედების რწმენის თავისუფლებიდან გამომდინარე ჩადენის ფაქტი. პირი, რომელიც ქმედებას ჩადის რწმენის კარნახით, შესაძლოა, არ იყოს იმ პირის არსებითად თანასწორი, რომლის ქმედებაც არ არის განპირობებული რწმენის თავისუფლებით. თუმცა, მოცემულ შემთხვევაში არ იკვეთება, რომ სადავო ნორმა მიმართულია უშუალოდ კულტურული მემკვიდრეობის მოვლის ვალდებულების მხოლოდ აღმსარებლობის გამო დარღვევის შემთხვევებზე. შესაბამისად, შესაძარებელი პირები წარმოადგენენ არსებითად თანასწორ სუბიექტებს ამ კონკრეტულ სამართალურთიერთობაში.

სასამართლომ ასევე დაადგინა, რომ დიფერენცირება არ ხდებოდა კლასიკური ნიშნით და არ ხასიათდებოდა მაღალი ინტენსივობით, შესაბამისად, მისი კონსტიტუციურობის შეფასებისას გამოიყენა რაციონალური დიფერენციაციის ტესტი. დიფერენცირების რაციონალურობის შეფასებისას სასამართლომ მიუთითა, რომ რელიგიური რიტუალების ჩატარების ხელშეწყობისათვის სახელმწიფოს მიერ რელიგიური კონფესიების საკუთრებაში (სარგებლობაში) არსებული კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების დაცვის ზოგადი ვალდებულების სრულად გამორიცხვა არა მხოლოდ აუცილებლობის მოთხოვნებს არ პასუხობს, არამედ ასევე არაგონივრულია და ვერ აკმაყოფილებს რაციონალური დიფერენციაციის ტესტის მოთხოვნებს. ამდენად, სასამართლომ დაადგინა სადავო ნორმების საფუძველზე კანონის წინაშე თანასწორობის უფლების დარღვევა.

საქართველოს მოქალაქეები – ზურაბ ჯაფარიძე და ვახტანგ მეგრელიშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ

2018 წლის 30 ივლისს საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს პირველმა კოლეგიამ მიიღო გადაწყვეტილება საქმეზე „საქართველოს მოქალაქეები - ზურაბ ჯაფარიძე და ვახტანგ მეგრელიშვილი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“ (კონსტიტუციური სარჩელი №1282), რომლის დავის საგანს წარმოადგენდა საქართველოს კონსტიტუციის მე-16 მუხლთან მიმართებით საქართველოს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 45-ე მუხლის პირველი ნაწილის სიტყვების „ან/და ექიმის დანიშნულების გარეშე მოხმარება“ იმ ნორმატიული წინაარსის კონსტიტუციურობა, რომელიც ითვალისწინებდა პასუხისმგებლობას ნარკოტიკული საშუალება მარიხუანის მოხმარებისთვის.

მოსარჩელე მხარე განმარტავდა, რომ მარიხუანის მოხმარება არ წარმოადგენს საზოგადოებრივი საფრთხის მატარებელ ქმედებას. მარიხუანის მოხმარებით ზიანი შეიძლება მიადგეს მხოლოდ მომხმარებლის ჯანმრთელობას, რომელიც თავადვე იქნება პასუხისმგებელი დამდგარ შედეგზე. ამასთან, მარიხუანის მოხმარება არ უქმნის მნიშვნელოვან რისკებს ადამიანის ჯანმრთელობას. მოსარჩელეთა აზრით, ისეთი ქმედების აკრძალვას, რომელიც მხოლოდ საკუთარი თავისკენ არის მიმართული და არ იწვევს საზოგადოებისთვის საშიშ შედეგებს, არ გააჩნია ღირებული საჯარო ინტერესი. მათი პოზიციით, მარიხუანის მომხმარებლის დასჯა მხოლოდ მორალისტური და პატერნალისტური არგუმენტებით ეწინააღმდეგება პიროვნების თავისუფალი განვითარების უფლებას.

მოპასუხე მხარემ აღნიშნა, რომ სადავო ნორმის ლეგიტიმურ მიზნებს წარმოადგენს ჯანმრთელობის დაცვა - როგორც ცალკე ინდივიდების, ასევე მთლიანი მოსახლეობის და საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველყოფა. საქართველოს პარლამენტის წარმომადგენელთა განცხადებით, მარიხუანის მოხმარება საზიანოა ადამიანის ჯანმრთელობისთვის და აუცილებელია მოსახლეობის, განსაკუთრებით, ახალგაზრდა თაობის დაცვა მარიხუანის მოხმარებისგან მომდინარე ჯანმრთელობისთვის საზიანო შედეგებისგან. საქმის არსებითი განხილვის სხდომაზე გამოითქვა მოსაზრება იმასთან დაკავშირებითაც, რომ მარიხუანის მოხმარებამ შესაძლოა გაზარდოს სხვა სამართალდარღვევების ჩადენის რისკი. ამასთან, მოპასუხე მხარე მიიჩნევდა, რომ მარიხუანის მოხმარება ასრულებს ერთგვარი კარიბჭის როლს სხვა, უფრო მძიმე, ნარკოტიკული საშუალებების მოხმარებისთვის.

საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლომ განმარტა, რომ გართობისა და განტვირთვის მიზნით მარიხუანის მოხმარება წარმოადგენს პიროვნების თავისუფალი განვითარების უფლებით დაცულ სფეროს. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლომ თანაზომიერების პრინციპის შესაბამისად შეაფასა სადავო ნორმიდან გამომდინარე რეგულირების კონსტიტუციურობა საქართველოს კონსტიტუციის მე-16 მუხლთან მიმართებით.

საკონსტიტუციო სასამართლომ აღნიშნა, რომ მოპასუხე მხარეს საკონსტიტუციო სასამართლოსთვის არ წარმოუდგენია სათანადო ინფორმაცია, სარწმუნო კვლევები, რომლებიც დამაჯერებლად მიუთითებდა მიზეზ-შედეგობრივი კავშირის არსებობაზე მარიხუანის მოხმარებასა და სხვა სამართალდარღვევათა ზრდას შორის. ვერ დადასტურდა, რომ მარიხუანის ბემოქმედების ქვეშ ან აბსტინენციის მდგომარეობაში ყოფნა ქმნიდა პირის მიერ დანაშა-

ულის ჩადენის ან/და საზოგადოებრივი წესრიგის დარღვევის მომეტებულ საფრთხეს. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლომ დაასკვნა, რომ მარიხუანის მოხმარების აკრძალვა არ ემსახურებოდა სხვა სამართალდარღვევის ჩადენის პრევენციას. ამასთან, საქმეზე არ იქნა წარმოდგენილი მტკიცებულებები, რომლებიც დაადასტურებდა, რომ მარიხუანა, თავისი ბიოლოგიური თუ ქიმიური თვისებებიდან გამომდინარე, იწვევს სხვა ნარკოტიკულ საშუალებებზე მოთხოვნილების ჩამოყალიბებას. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, სასამართლომ მიიჩნია, რომ სადავო ნორმიდან გამომდინარე რეგულირება არ წარმოადგენდა სხვა ნარკოტიკული საშუალებების მოხმარების პრევენციისთვის გამოსადეგ საშუალებას.

საკონსტიტუციო სასამართლომ დადგენილად მიიჩნია, რომ მარიხუანის მოხმარება გარკვეული სახის ზიანს აყენებს ადამიანის ჯანმრთელობას, რის გამოც, დასახელებული ქმედების სამართალდარღვევად გამოცხადება წარმოადგენს, ერთი მხრივ, მისი მომხმარებლის, ხოლო, მეორე მხრივ, მთლიანად საზოგადოების ჯანმრთელობის დაცვის ლეგიტიმური მიზნების მიღწევის გამოსადეგ საშუალებას. მომხმარებლის ჯანმრთელობის დაცვის ინტერესთან მიმართებით სასამართლომ განმარტა, რომ მარიხუანის მოხმარება არ აყენებს სერიოზულ ზიანს ადამიანის ჯანმრთელობას. აღნიშნულიდან გამომდინარე, სახელმწიფოს, მოცემულ შემთხვევაში, არ წარმოეშობა პოზიტიური ვალდებულება, ქმედების სამართალდარღვევად გამოცხადების გზით დაიცვას პირი საკუთარი თავისთვის ზიანის მიყენებისგან. სასამართლომ დაასკვნა, რომ სადავო ნორმა ვერ აყალიბებდა სამართლიან ბალანსს პიროვნების თავისუფალი განვითარების უფლებასა და მისი ჯანმრთელობის დაცვის ინტერესს შორის.

საზოგადოების ჯანმრთელობის დაცვის ლეგიტიმურ ინტერესთან დაკავშირებით სასამართლომ განაცხადა, რომ მარიხუანის ყველა მომხმარებლის ქმედება, ერთად აღებული, უთუოდ ხელს უწყობს ნარკოტიკული საშუალებების უკანონო ბრუნვას და, შესაბამისად, ზრდის რისკებს მოსახლეობის ჯანმრთელობისთვის. ამასთან, სასამართლომ განმარტა, რომ მარიხუანის მოხმარების ინდივიდუალური ფაქტის მიმართ გამოყენებული რეაგირების ღონისძიება უნდა შეესაბამებოდეს თავად მოხმარების ამ ერთ კონკრეტულ ფაქტთან უშუალოდ დაკავშირებულ საფრთხეს და არა იმ საფრთხეებს, რომლებიც წარმოიშობა ერთად აღებული ყველა მომხმარებლის ქმედებიდან. სასამართლომ ხაზი გაუსვა იმ გარემოებას, რომ მარიხუანის მოხმარება, სხვა დასჯადი ქმედებებისგან განსხვავებით, არ წარმოშობს მისი გასაღების ჰიპოთეტურ რისკსაც კი და, შესაბამისად, არ არსებობს ამ გზით სხვა პირთა ჯანმრთელობის დაზიანების საფრთხე. ყოველივე აღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლომ მიიჩნია, რომ მარიხუანის მოხმარების სრული და ბლანკეტური აკრძალვა არ იყო აუცილებელი სხვა პირთა უფლებების ან/და საჯარო წესრიგის დასაცავად და, შესაბამისად, სადავო ნორმა ეწინააღმდეგებოდა საქართველოს კონსტიტუციის მე-16 მუხლს.

ამასთან, საკონსტიტუციო სასამართლომ აღნიშნული გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილის 35-ე პუნქტში მიუთითა იმ შესაძლო შემთხვევებსა და გარემოებებზე, როდესაც მარიხუანის მოხმარების კონკრეტული ფაქტი ქმნის საფრთხეებს მესამე პირებისთვის. სასამართლომ მარიხუანის მოხმარებისთვის პასუხისმგებლობის დაწესება კონსტიტუციურად მიიჩნია მაშინ, როდესაც აღნიშნულ ქმედებას ადგილი აქვს სასწავლო, სააღმზრდელო და სა-

განმანათლებლო დაწესებულებებში, ზოგიერთი სახის საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილზე (საზოგადოებრივ ტრანსპორტში, არასრულწლოვანთა თანდასწრებით და ა.შ.).

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკონსტიტუციო სასამართლომ დააკმაყოფილა №1282 კონსტიტუციური სარჩელი და საქართველოს კონსტიტუციის მე-16 მუხლთან მიმართებით არაკონსტიტუციურად ცნო სადავო ნორმის ის ნორმატიული შინაარსი, რომელიც გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილის 35-ე პუნქტში მითითებული გარემოებების არარსებობისას ითვალისწინებს პასუხისმგებლობას ნარკოტიკული საშუალება - მარიხუანის მოხმარებისთვის.